

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

08 липня 2015 року № 152-Н

Форма № П-2.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор ПУЕТ

_____ М.Є. Рогоза
(підпис) (ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі»

для студентів спеціальності «Туризм»,

Полтава 2016

Робоча навчальна програма дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

Укладач: Шимановська-Діанич Л.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Робоча навчальна програма обговорена
і схвалена на засіданні кафедри
«__» _____ 20__ р.
протокол №__
Зав. кафедри _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

СХВАЛЕНО
Голова науково-методичної групи з
напрямку підготовки і спеціальності
протокол №__
від «__» _____ 20__ р.

(підпис) (ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО
Методист 1 категорії науково-навчального
центру

(підпис) (ініціали, прізвище)
«__» _____ 20__ р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни.....	6
Розділ 2. Робочий графік навчальної дисципліни на семестр.....	7
Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни з розподілом навчального часу за видами навчальних занять.....	8
Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни...	9
Розділ 5. Самостійна робота студентів.....	23
Розділ 6. Методики активізації процесу навчання.....	29
Розділ 7. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів.	30
Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу.....	32
Розділ 9. Інформаційно-методичне забезпечення.....	33

ВСТУП

Ринкове реформування економіки України визначило напрями корінних змін у сфері управління персоналом та необхідність вивчення їх закономірностей в умовах адаптації до нового середовища господарювання, зокрема і для підприємств які належить до сфери туристичного бізнесу. Вирішенню даної проблеми сприяє курс «Управління персоналом у туристичному бізнесі», який є одним із провідних та обов'язкових курсів, що вивчаються студентами спеціальності «Туризм».

Основна мета курсу: формування у майбутніх фахівців компетентності щодо об'єктивних закономірностей та особливостей управління персоналом підприємств туристичного бізнесу, а саме: формування комплексу теоретичних знань і практичних умінь щодо розробки системи управління персоналом та формування її забезпечення, формування та реалізації персонал-стратегії, та кадрової політики в сучасних підприємствах туристичного бізнесу, реалізації процесу управління персоналом на ґрунті сучасних кадрових технологій, а також сприяння формуванню у майбутніх спеціалістів розуміння важливості правильної, науково-обґрунтованої роботи з людьми, підвищенню престижу кадрових служб і, у кінцевому результаті, підвищенню ефективності використання людського потенціалу підприємств туристичного бізнесу.

Завдання курсу: сформувати розуміння того, що управління персоналом є однією з найважливіших складових управління будь-якою організацією, у тому числі і підприємствами туристичного бізнесу і, саме через це, спеціалісту в галузі управління підприємствами туристичного бізнесу потрібне знання основ, категорій та принципів управління персоналом; формування та аналізування персонал-стратегії та кадрової політики; управління соціальним розвитком трудового колективу; застосування сучасних методів та кадрових технологій у процесі управління персоналом та оцінка ефективності і результативності управління персоналом підприємств туристичного бізнесу.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: системну концепцію та наукові основи організації і управління персоналом підприємства туристичного бізнесу, сутність понять персонал, управління персоналом, система управління персоналом, його класифікацію та структуру, зміст та характеристику основних етапів процесу управління персоналом, функції управління персоналом, сутність системного підходу до управління персоналом, методологію побудови системи управління персоналом, підходи до формування внутрішньої структури служби управління персоналом, її функції, функції менеджера по персоналу, кадрові технології.

вміти: визначати склад системи управління персоналом підприємств туристичного бізнесу, розраховувати оптимальну кількість працівників підприємства; використовувати сучасні методи найму персоналом; володіти інструментарієм стимулювання працівників, що передбачає необхідність врахування внутрішнього потенціалу працівника; здійснювати контроль виконання та професійно використовувати методи стимулюючої оцінки після цього виконання у процесі управління; здійснювати аналіз майбутніх потреб, що обумовлюють необхідність та основні напрями розвитку персоналу; організовувати процес розвитку персоналу та його оцінювання; інформаційно та документально забезпечувати управління персоналом; застосовувати показники ефективності роботи персоналу; адаптувати методи управління персоналом до умов функціонування підприємств туристичного бізнесу.

Структура навчального процесу з курсу «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів денної форми навчання спеціальності «Туризм», яка передбачає 64 години аудиторного навантаження, в тому числі 34 години - лекції і 30 годин - практичні заняття. Індивідуальні заняття складають 8 годин, а самостійна робота студентів – 36 годин. Разом – 108 годин.

Програма передбачає проведення практичних занять на ґрунті практичного матеріалу і аналізу конкретних ситуацій як з досвіду діяльності вітчизняних підприємств туристичного бізнесу, так і провідних західних туристичних агенцій та інших видів підприємств туристичного бізнесу.

З вищезазначеного курсу підсумковою формою контролю знань є залік.

Курс «Управління персоналом у туристичному бізнесі» безпосередньо пов'язаний з такими дисциплінами як, «Менеджмент», «Організація туризму», «Менеджмент конфліктних ситуацій на підприємстві» і являє собою як їх логічне продовження, так і передує їх вивченню.

Методичне забезпечення навчальної програми представлено: опорним конспектом лекцій (паперовий та електронний варіанти), презентаціями лекцій, виконаних в Power Point, навчальним комплексом дисципліни (паперовий та електронний варіанти), тестовими завданнями, державними нормативними документами.

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

Характеристика навчальної дисципліни
1. Кількість кредитів за ECTS 3
2. Кількість модулів: денна 2
3. Нормативна (варіативна) у відповідності до навчального плану – вибіркова
4. Курс: денна 4.
5. Семестр: денна 8.
6. Денна форма навчання, годин: – загальна кількість: 2 семестр - 108
- лекції: 2 семестр - 34.
- практичні заняття: 2 семестр - 30.
- самостійна робота: 2 семестр - 36
- індивідуальна робота: 2 семестр – 8
- вид підсумкового контролю (<i>вказати</i> : ПМК (залік), екзамен): 2 семестр – ПМК (залік)
- кількість годин на тиждень: 2 семестр - 4.

Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни з розподілом навчального часу за видами навчальних занять

Таблиця 3. Тематичний план навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

№ з/п	Назва модуля (розділу), теми	Кількість годин за видами занять				
		аудиторні заняття			позааудиторні заняття	
		разом	лекції	практичні	Індивідуально-консультативна робота	самостійна робота
Модуль 1. «Система управління персоналом: методологія створення, елементи і забезпечення»						
1	Управління персоналом в системі менеджменту підприємств туристичного бізнесу	6,5	2	2	0,5	2
2	Управління персоналом як соціальна система	11	4	4	1	2
3	Формування колективу підприємства туристичного бізнесу	6,5	2	2	0,5	2
4	Згуртованість та соціальний розвиток колективу підприємства туристичного бізнесу	6,5	2	2	0,5	2
5	Кадрова політика підприємства туристичного бізнесу	6,5	2	2	0,5	2
6	Служби персоналу підприємства туристичного бізнесу: організація та функції	6,5	2	2	0,5	2
Модуль 2. «Процес управління персоналом: етапи і кадрові технології»						
7	Кадрове планування в підприємствах туристичного бізнесу	6,5	2	2	0,5	2
8	Організація набору та відбору персоналу в підприємства туристичного бізнесу	11	4	4	1	2
9	Оцінювання та атестація персоналу підприємств туристичного бізнесу	8,5	4	2	0,5	2
10	Управління процесом розвитку та рухом персоналу підприємств туристичного бізнесу	8,5	4	2	0,5	2
11	Управління процесом вивільнення персоналу підприємств туристичного бізнесу	6,5	2	2	0,5	2
12	Соціальне партнерство в організації	6,5	2	2	0,5	2
13	Ефективність управління персоналом підприємств туристичного бізнесу	7	2	2	1	2
	Разом	108	34	30	8	36

Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни

Таблиця 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

Назва модуля, теми та питання, що розглядаються на лекції	Обсяг годин	Назва теми практичного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: МЕТОДОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ, ЕЛЕМЕНТИ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ				
ТЕМА 1. Управління персоналом в системі менеджменту підприємств туристичного бізнесу Лекція 1. Управління персоналом в системі менеджменту підприємств туристичного бізнесу 1. Людський фактор і його роль в розвитку організації та суспільства. 2. Цілі, завдання і предмет курсу, його структура і зв'язок з іншими дисциплінами 3. Зміст поняття “персонал організації”, його класифікація 4. Концепції управління персоналом: еволюція і сучасність	2	Практичне заняття 1 Система управління людськими ресурсами підприємств туристичного бізнесу	2	1-8, 24-26,35,41-43,49, 50, 58, 80, 83, 95, 101, 104

ТЕМА 2. Управління персоналом як соціальна система Лекція 2. Управління персоналом як соціальна система 1. Система управління персоналом підприємства туристичного бізнесу: завдання та структура 2. Функції системи управління персоналом підприємств туристичного бізнесу 3. Принципи побудови системи управління персоналом підприємств туристичного бізнесу Лекція 3. Напрями та методи управління персоналом підприємств туристичного бізнесу 1. Структура персоналу 2. Напрями управління персоналом 3. Методи управління персоналом	2	Практичне заняття 1 Цілі і функції системи управління персоналом підприємства туристичного бізнесу	2	41-43,49, 50, 58, 83, 95, 101, 104
	2	Практичне заняття 2 Напрями та методи управління персоналом підприємств туристичного бізнесу	2	-"
ТЕМА 3.Формування колективу підприємств туристичного бізнесу Лекція 4. Формування колективу підприємств туристичного бізнесу 1. Персонал підприємств туристичного бізнесу як трудовий колектив: зміст, структура 2. Особливості формування колективу підприємств туристичного бізнесу 3. Функції колективу підприємств туристичного бізнесу	2	Практичне заняття 3 Формування колективу підприємств туристичного бізнесу	2	29, 35, 38, 41-43,49, 50-52, 56, 57, 58, 68, 83, 95, 97, 98, 101, 104
ТЕМА 3. Згуртованість та соціальний розвиток колективу підприємству туристичного бізнесу Лекція 5. Згуртованість та соціальний розвиток колективу підприємств туристичного бізнесу 1. Сутність та особливості формування згуртованості та соціального розвитку колективу 2. Соціальні програми 3. Командоутворення як засіб формування персоналу підприємств туристичного бізнесу	2	Практичне заняття 4. Згуртованість та соціальний розвиток колективу підприємств туристичного бізнесу	2	1,2,5,7,8,9,23,26,35,41-43,49, 50, 53, 58, 66, 83, 87, 95, 101, 104
МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: ЕТАПИ І КАДРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ				
ТЕМА 4. Кадрова політика підприємств туристичного бізнесу Лекція 6. Кадрова політика підприємств туристичного бізнесу 1. Стратегічні аспекти управління персоналом. Стратегія розвитку і персонал-стратегія 2. Сутність кадрової політики, види та характеристика 3. Порядок розробки кадрової політики 4. Маркетинг персоналу: сутність і основні напрями	2	Практичне заняття 5 Кадрова політика та стратегія управління персоналом підприємств туристичного бізнесу	2	30, 40, 50, 58,63, 64, 83, 91, 92, 95, 97, 101, 104, 105
ТЕМА 5. Служби персоналу підприємств туристичного бізнесу: організація та функції Лекція 7. Служби персоналу підприємств туристичного бізнесу: організація та	2	Практичне заняття 6	2	1,2,5,7,8,9,26,35,41-43,49, 50, 58, 83, 95,

<p>функції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан, проблеми та тенденції розвитку сучасних кадрових служб, різновиди служб персоналу, 2. Методи побудови служб управління персоналом підприємств туристичного бізнесу та їх місце в загальній організаційній структурі 3. Внутрішня структура служби управління персоналом 4. Основні функції та відповідальність служб персоналу 		<p>Основи проектування системи управління персоналом підприємств туристичного бізнесу</p>		<p>101, 104</p>
<p>ТЕМА 6. Кадрове планування в підприємствах туристичного бізнесу</p> <p>Лекція 8. Кадрове планування в підприємствах туристичного бізнесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність кадрового планування, оперативний план роботи з персоналом 2. Нормування і облік чисельності персоналу 3. Якісна і кількісна потреба в персоналі і методи їх визначення 4. Планування витрат на персонал 	<p>2</p>	<p>Практичне заняття 7 Кадрове планування в підприємствах туристичного бізнесу</p>	<p>2</p>	<p>30, 40, 50, 58,63, 64, 83, 91, 92, 95, 97, 101, 104, 105</p>
<p>ТЕМА 7. Організація набору та відбору персоналу в підприємства туристичного бізнесу</p> <p>Лекція 9. Джерела та методи забезпечення підприємств туристичного бізнесу персоналом</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела забезпечення підприємств туристичного бізнесу персоналом 2. Служби зайнятості та кадрові агенції і особливості їх функціонування 3. Методи забезпечення підприємств туристичного бізнесу персоналом, правові аспекти оформлення трудових відносин при прийомі на роботу <p>Лекція 10. Процедура прийому персоналу в підприємства туристичного бізнесу та його адаптація</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процедура прийому персоналу в підприємства туристичного бізнесу 2. Психологічні особливості найму персоналу в підприємства туристичного бізнесу 3. Адаптація персоналу в підприємства туристичного бізнесу 	<p>2</p> <p>2</p>	<p>Практичне з аняття 8-9 Методи комплектування штату підприємств туристичного бізнесу</p> <p>Практичне заняття 10 Адаптація персоналу в підприємствах туристичного бізнесу</p>	<p>4</p> <p>2</p>	<p>1,2,9, 24, 35,41-43,8, 49, 50, 56-58, 70-72, 83, 95, 101, 104</p>
<p>ТЕМА 8. Оцінювання та атестація персоналу підприємств туристичного бізнесу</p> <p>Лекція 11. Оцінювання та атестація персоналу підприємств туристичного бізнесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і цілі оцінки персоналу підприємств туристичного бізнесу та тенденції її розвитку 2. Організація та методологія створення системи оцінки персоналу, 3. Показники та методи оцінки персоналу <p>Лекція 12. Атестація персоналу підприємств туристичного бізнесу</p>	<p>2</p>	<p>Практичне заняття 11 Оцінка персоналу підприємств туристичного бізнесу</p>	<p>2</p>	<p>26,35,41-43,49, 50, 55, 58, 76, 81, 83, 91, 95, 101, 104</p>

<p>1. Атестація персоналу – види та функції, 2. Процес атестації, нетрадиційна методи проведення атестації 3. Юридичні аспекти атестації</p>				
<p>ТЕМА 9. Управління процесом розвитку та рухом персоналу підприємств туристичного бізнесу Лекція 13. Управління процесом розвитку та рухом персоналу підприємств туристичного бізнесу 1. Складові елементи професійного розвитку персоналу підприємств туристичного бізнесу 2. Процес та методи управління професійним навчанням персоналу підприємств туристичного бізнесу 3. Статистика професійного навчання та руху персоналу Лекція 14. Управління рухом персоналу підприємств туристичного бізнесу 1. Система управління рухом персоналу 2. Особливості управління кар'єрою персоналу 3. Управління службово-професійним розвитком персоналу</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>Практичне заняття 12 Управління процесом розвитку та рухом персоналу підприємств туристичного бізнесу</p>	<p>2</p>	<p>8, 20-22, 36, 41-43,47, 49, 50,52, 55, 58, 69, 83, 84, 95, 101, 104</p> <p>-«-</p>
<p>ТЕМА 10. Управління процесом вивільнення персоналу підприємств туристичного бізнесу Лекція 15. Управління процесом вивільнення персоналу підприємств туристичного бізнесу 1. Сутність процесу звільнення персоналу, принципи та основні методи 2. Правові аспекти звільнення працівників з підприємства 3. Морально-психологічні аспекти звільнення працівників 4. Світовий досвід управління звільненням персоналу</p>	<p>2</p>	<p>Практичне заняття 13 Управління процесом вивільнення працівників підприємств туристичного бізнесу</p>	<p>2</p>	<p>1 -7, 26, 14, 24, 35,41-43,49, 50, 58, 68, 72, 83, 85, 90, 95, 101, 104</p>
<p>ТЕМА 11. Соціальне партнерство в організації Лекція 16. Соціальне партнерство в організації 1. Сутність та зміст соціального партнерства в організації 2. Учасники соціального партнерства та нормативна база 3. Особливості управління соціальним партнерством в організації</p>	<p>2</p>	<p>Практичне заняття 14 Соціальне партнерство в організації</p>	<p>2</p>	<p>1 - 22, 35,41-43,49, 50, 54, 101, 104</p>
<p>ТЕМА 12. Ефективність управління персоналом підприємств туристичного бізнесу Лекція 17. Ефективність управління персоналом підприємств туристичного бізнесу 1. Сутність та основні показники ефективності управління персоналом 2. Процес управління персоналом та його ефективність 3. Методи оцінки ефективності</p>	<p>2</p>	<p>Практичне заняття 15 Ефективність управління персоналом підприємств туристичного бізнесу</p>	<p>2</p>	<p>26,35,41-43,49, 50, 58, 83, 85, 95, 96, 99, 101, 104</p>

управління персоналом				
-----------------------	--	--	--	--

Розділ 5. Самостійна робота студентів

Таблиця 5. Технологічна карта самостійної роботи студента з навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

№ з/п	Назва модуля, теми, з якої виносяться питання на самостійне опрацювання	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно	Література (порядковий номер за переліком)	Засоби контролю знань
	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: МЕТОДОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ, ЕЛЕМЕНТИ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ				
1	Управління персоналом в системі менеджменту підприємств туристичного бізнесу	Історія розвитку праці та ділового підприємництва Психофізіологія трудових процесів і соціологія праці Виконайте вхідне тестування з НК	7,11,13,17, 42-55	Усне опитування Тести
2	Управління персоналом як соціальна система	Основні напрямки перебудови діяльності кадрових служб на сучасному етапі Функції системи управління персоналом західних компаній Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	7,11,13,17, 42-55	Тести Усне опитування Ситуаційна задача
3	Формування колективу підприємств туристичного бізнесу	Людина як особистість з потребами, мотивами, цінностями, відносинами Специфіка жіночих колективів	1-9, 23, 25, 42-55	Тести Усне опитування Ситуаційна задача
4	Згуртованість та соціальний розвиток колективу підприємств туристичного бізнесу	Роль комунікацій в управлінні персоналом Психологічна сумісність працівників в організації Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	12, 15, 17, 42-55, 22	Тести Усне опитування Ситуаційна задача
МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: ЕТАПИ І КАДРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ				
5	Кадрова політика підприємств туристичного бізнесу	Норми і нормативи для персоналу організації Особливості планування і кадрової політики на підприємствах Японії, США і країн Європи Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	42-55, 7,11,13,17	Тести Перевірка домашнього завдання Ситуаційна задача
6	Служби персоналу: організація та функції	Документаційне забезпечення процесу проектування системи управління персоналом Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	5-9, 13, 25, 42-55	Тести Усне опитування
7	Кадрове планування в підприємствах туристичного бізнесу	Порядок аналізу робочого місця (посади) Особистісна специфікація, порядок розробки і особливості використання Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	3-7, 14, 17, 26, 42-55	Тести Перевірка домашнього завдання Ситуаційна задача
8	Організація набору та відбору персоналу підприємств туристичного бізнесу	Служби зайнятості і особливості їх функціонування Кадрові агенції і особливості їх функціонування Правові порушення при прийомі персоналу на роботу	2-6, 18, 28, 33, 42-55	Усне опитування Тести Усне опитування Ситуаційне завдання

		Виконайте завдання для самостійної роботи з НК		
9	Оцінювання та атестація персоналу підприємств туристичного бізнесу	Тенденції в розповсюдженні методів оцінки персоналу Особливості самооцінки персоналу Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	4-8, 22, 26, 38, 42-55	Усне опитування Тести Ситуаційне завдання
10	Управління процесом розвитку та рухом персоналу підприємств туристичного бізнесу	Розвиток особистості Теорія і практика професійної освіти за кордоном Типові моделі кар'єри Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	5-9, 13, 26, 42-55	Усне опитування Тести Ситуаційне завдання
11	Управління процесом вивільнення персоналу підприємств туристичного бізнесу	Соціально-психологічні особливості роботи з безробітними Світовий досвід управління плінністю і трудовою мобільністю працівників в організації Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	14, 18, 25-33, 42-55	Усне опитування Тести Ситуаційне завдання
12	Соціальне партнерство в організації	Соціальна відповідальність менеджера перед суспільством, колективом та окремими працівниками Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	14, 18, 25-33, 42-55	Усне опитування Тести Ситуаційне завдання
13	Ефективність управління персоналом підприємств туристичного бізнесу	Оцінка по коефіцієнту трудової участі Ефективність роботи персоналу і ефективність діяльності організації Виконайте завдання для самостійної роботи з НК	14, 18, 25-33, 42-55	Усне опитування Тести Ситуаційне завдання

Розділ 6. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм» застосовуються наступні навчальні технології, спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Проведення лекцій, спрямованих на обговорення актуальних проблем управління операційною діяльністю сучасної бізнес-організації. Лекційний процес здійснюється в інтерактивному режимі із активним залученням студентів до висловлювання власних думок щодо сучасного рівня розвитку операційних систем, тенденцій та перспектив видозмінень форм, методів та способів управління операційною діяльністю підприємств, установ, корпорацій тощо.

2. Перегляд презентацій, слайдів та відеофрагментів, що містяться на CD-дисках, з подальшим обговоренням і дискусіями по проблематиці відеокліпів.

3. Організація роботи в малих групах на кожному семінарському занятті при обговоренні дискусійних питань, рефератів, доповідей, есе.

4. Проведення семінарів-дискусій

5. Розгляд ситуаційних вправ, що базуються на прикладі діяльності підприємств туристичного бізнесу.

6. Розв'язок аналітично-розрахункових завдань, що активізує процес набуття студентами навичок обґрунтування та вибору економічних та організаційно-технічних рішень.

Розділ 7. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 7. Система нарахування додаткових балів за видами навчальної роботи з вивчення навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

Форма навчальної роботи	Вид навчальної роботи	Бали
1. Аудиторна		45-60
1.1. Лекція	1. Відвідування	1-10
1.2. Практичне заняття	Відвідування	1-15
	Захист виконаного домашнього завдання	0,5-7
	Обговорення теоретичного та практичного матеріалу	0,5-7

	Постановка та розкриття проблемного питання Виконання навчальних завдань Доповіді з рефератами, есе та їх обговорення Тестування Контрольна робота на занятті Інше	0,5-7 0,5-7 0,5-3 0,5-3 0,5-3 0,5-2
3. Самостійна та індивідуально-консультативна робота	Виконання та захист індивідуальних навчально-дослідних завдань: вирішення (аналіз) конкретної виробничої ситуації вирішення і письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру; відпрацювання тренінгових програм (завдань) з навчальних дисциплін; аналіз конкретної виробничої ситуації та підготовка аналітичної записки (Case study); написання реферату, підготовка критичного есе на статті зарубіжних і вітчизняних авторів за визначеною тематикою; підбір та огляд літературних джерел за заданою проблематикою; інше.	0,5-1 0,5-1 0,5-1 0,5-1 0,5-1 0,5-1
4. Поточний модульний контроль	Поточна модульна робота	1-5
5. Підсумковий контроль	Екзамен	40

Таблиця 8. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Управління персоналом у туристичному бізнесі» для студентів спеціальності «Туризм»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь в предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 2. Участь в конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	10
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках 2. Участь в наукових студентських клубах 3. Участь в наукових магістерських семінарах 4. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 5. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10
3. Інші форми	1. Учуть у днях кафедри з зазначеної дисципліни 2. Розробка власних кейсів з дисципліни	10

Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.
2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає перелік конкретних програмних продуктів: дистанційний курс, електронні методичні розробки, які розміщені у програмних оболонках, АРМ-фахівця, «Підприємство – ІС» та інші програмні продукти.

Розділ 9. Інформаційно-методичне забезпечення дисципліни «Управління персоналом підприємств туристичного бізнесу»

1. Закон України "Про зайнятість населення" // Закони України. – К., 1999. – Т.1. – С. 252-268.
2. Закон України "Про колективні договори і угоди" // Закони України. – К., 1996. – Т.6. – С. 5-11.
3. Закон України "Про пенсійне забезпечення" // Закони України. – К., Т.2. – С. 254-285.
4. Закон України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)" // Закони України. – К., Т.15. – С. 332-343.
5. Закон України "Про оплату праці" // Закони України. – К., 1997. – Т.8. - С. 210-218.
6. Закон України "Про охорону праці" // Закони України. – К., 1996. – Т.4. – С. 114-133.
7. Кодекс законів про працю України. – К.: Парламентське видавництво, 1997. – 456с.
8. Класифікатор професій ДК 003-2010. – К.: Держстандарт України, 2010. – 348 с.
9. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, закладах та організаціях, затверджена наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.93 г. № 58, зі змінами та доповненнями
10. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, затверджений наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2004 р. № 336
11. Наказ Міністерства статистики України від 08.10.95 р. № 253 "Про затвердження типових форм первинного обліку"
12. Наказ Міністерства статистики України від 27.10.95 р. № 277 "Про затвердження типових форм первинного обліку особистого складу"
13. Наказ Державного комітету статистики України "Про затвердження форм державної статистичної звітності з праці" від 11.08.2004 р. № 472
14. Інструкція по заповненню особових карток (форма П-2ДС), затверджена наказом Міністерства статистики України від 26.12.95 р. № 343
15. Господарський кодекс України: за станом на 6 лист. 2014 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2003. – 208 с.
16. Закон України «Про акціонерні підприємства»: за станом на 19 черв. 2014 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50-51, – 384 с.
17. Закон України «Про колективні договори та угоди» Верховна Рада України; Закон від 01.07.1993 № 3356-ХІІ/Документ 3356-12, чинний, Редакція від 24.07.2013, підстава 379-18.
18. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про господарські підприємства»: Закон від 7.03.2002 р. N 3095-ІІІ / Україна. Верховна Рада // Галицькі контракти. – 21/04/2002. – N15. – С.77-79.15.
19. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» / Верховна Рада України; Закон від 30.10.1996 № 448/96-ВР
20. Закон України «Про професійний розвиток працівників на виробництві» // Документ 4312-17, чинний, Редакція від 01.01.2013, підстава 5067-17. Верховна Рада України; Закон від 12.01.2014 № 4312-VI.
21. Закон України «Про освіту» Закон від 23.05.1991 № 1060-ХІІ Документ 1060-12, чинний, поточна редакція - Редакція від 01.01.2013, підстава 5499-17.
22. Закон України «Про вищу освіту» Верховна Рада України; Закон від 17.01.2002 № 2984-ІІІ Документ 2984-14, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2014, підстава 5460-17.

23. Андрощук, І. І. Соціально-трудові відносини та персонал як об'єкт завдань з надання впевненості [Текст] / І. І. Андрощук // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2009.
24. Балабанова Л.В. Управління персоналом: Навч. посібник / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. - К.: Професіонал, 2006. - 512 с.
25. Бакирова Г.Х. Управление человеческими ресурсами: Учеб. пособие. – СПб.: Речь, 2003. – 152 с.
26. Беляцкий Н.П. и др. Управление персоналом: Учеб. пособие /Н.П. Беляцкий, С.Е. Велесько, П. Ройш. – 2-е изд., стереотип. – Мн.: Интерпрессервис; Мн.: ИП „Экоперспектива”, 2003. – 352 с.
27. Беседина, Т. Искусство мотивации, или Как стимулировать персонал работать лучше [Текст] + [Электронный ресурс] / Т. Беседина // Академия гостеприимства. – 2013. – №2. – С. 42–55. – Спосіб доступу: електрон. чит. зал ПУЕТ.
28. Богуш-Данд, Л. Корпоративный тайм-менеджмент: факторы влияния [Текст] / Л. Богуш-Данд // Управление персоналом - Украина. – 2013. – № 6. – С. 24–26 .
29. Богушева, В.И. Обслуживающий персонал зала ресторана / В.И. Богушева // Организация обслуживания посетителей ресторанов и баров : Учеб. пособие / В.И. Богушева. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – С.91-99.
30. Волошина, Ю. HR и персонал: конструктивный диалог [Текст] / Ю. Волошина // Управление персоналом - Украина. – 2013. – № 7. – С. 21–23
31. Гавкалова, Н. Л. Менеджмент персонала в таблицах и схемах [Текст] : учеб. пособие / Н. Л. Гавкалова, Н. С. Маркова. – Х. : ИНЖЭК, 2014. – 360 с.
32. Грач, Е. Рецепт оптимизации расходов на персонал [Текст] / Е. Грач // Современный склад : журнал о логистике складирования. – 2008. – №5. – С.30-34.
33. Демченко, Н. Оптимізація витрат на персонал [Текст] / Н. Демченко // Праця і закон. – 2008. – №11. – С.11-16. – На укр. яз.
34. Егоршин, А.П. Управление персоналом [Текст] : учебник / А.П. Егоршин . – 5-е изд., доп. и перераб. – Н. Новгород : НИМБ, 2005 . – 720 с.
35. Егоршин, А.П. Управление персоналом [Текст] : учебник / А.П. Егоршин . – Н. Новгород : НИМБ, 2007 . – 1100 с.
36. Жданкин, Н.А. Восемь правил эффективной мотивации, или как правильно мотивировать персонал [Текст] + [Электрон. ресурс] / Н.А. Жданкин // Управление персоналом. – 2008. – №3. – С.32-39.
37. Жуковська, В. М. Управління розвитком персоналу [Текст] / В. М. Жуковська, Н. В. Сичова. – К. : КНТЕУ, 2013. – 38 с.
38. Зозуля, О. Клиентоориентированный персонал. С чего начинается сервис? [Текст] / О. Зозуля // Управление персоналом - Украина. – 2014. – № 2. – С. 66–68.
39. Как удержать персонал [Текст] // РестораторЪ Україна. – 2013. – №11. – С. 36 – 38.
40. Камінська, І. Б. Матриця індикаторів стану соціально-трудових відносин як важливий елемент інформаційної бази для формування бюджету витрат на персонал [Текст] / І. Б. Камінська // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 7. – С. 350–357.
41. Кибанов А.Я. Основы управления персоналом: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 304 с.
42. Кибанов А.Я. и др. Управление персоналом: Регламентация труда: Учеб. пособие /А. Кибанов, Г. Мамед-Заде, Т. Родкина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Экзамен, 2003. – 480 с.
43. Кибанов А.Я., Дуракова И.Б. Управление персоналом организации: отбор и оценка при найме, аттестация. – М.: Экзамен, 2003. – 336 с.
44. Климов, Р. Распределение полномочий при бюджетировании расходов на персонал [Текст] / Р. Климов // Управленческий учет и бюджетирование. – 2009. – №11. – С.66-72.
45. Коваленко, М. Добираємо персонал: адміністратор системи + [Електрон. ресурс] / М. Коваленко // Кадровик : Трудове право і управління персоналом. – 2007. – №4. – С.118-120.

46. Кондратьев, Э. Управленческий персонал предприятия: оценка потенциала развития [Текст] / Э. Кондратьев // Проблемы теории и практики управления. – 2014. – № 11/12. – С. 158–166.
47. Костишина, Т. А. Управління розвитком персоналу [Електронний ресурс] : метод. рекомендації щодо написання курсової роботи / Т. А. Костишина, Л. В. Степанова. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2013.
48. Краснов Ю.М. Економічна стратегія ефективної зайнятості. - К.: „Знання України”, 2001. – 256с.
49. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом: Навчальний посібник. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 345 с.
50. Маслов Е.В. Управление персоналом предприятия: Учебное пособие/ Под. ред. П.В.Шеметова. - М.: ИНФРА-М, НГАЭиУ, Новосибирск, 1998.
51. Матяш, С.В. Персонал как основной фактор опасности утраты конфиденциальной информации [Текст] / С.В. Матяш // Аспирант и соискатель. – 2009. – №4. – С.103-105.
52. Моргунов Е.Б. Управление персоналом: исследование, оценка, обучение. – М., ООО «Журнал «Управление персоналом», 2005. Изд. 2-е, перераб. и доп.. – 550 с.
53. Моторна, І. Персонал як основний ресурс нової економіки - економіки знань [Текст] + [Електронний ресурс] / І. Моторна // Україна: аспекти праці. – 2013. – №7. – С.32-38.
54. Мурашко, М.І. Трудове законодавство про персонал [Текст] / М.І. Мурашко // Менеджмент персоналу [Текст] : навч. посібник / М.І. Мурашко. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2008. – С.192-331.
55. Нелюбина, М. Подходы к оценке эффективности инвестиций в персонал + [Електрон. ресурс] / М. Нелюбина // Проблемы теории и практики управления. – 2005. – №5. – С.88-94.
56. Овчаренко, А. Подбираем персонал: этап второй — испытательный срок [Текст] / А. Овчаренко // Академия гостеприимства. – 2013. – № 2. – С. 46–54 ..
57. Овчаренко, А. Подбираем персонал: этап первый — собеседование [Текст] / А. Овчаренко // Академия гостеприимства. – 2013. – № 1. – С. 74–80.
58. Одегов Ю.Г., Бычин В.Б., Андреев К.Л. Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1991. – Часть 1. – 176с.
59. Одегов Ю.Г., Журавлев П.В. Управление персоналом. – М.: Финстатинформ, 1997.
60. Основы предпринимательской деятельности. Менеджмент, маркетинг, финансы, персонал [Электронный ресурс] : электрон. учеб. пособ. для руководителей и специалистов предприятий малого бизнеса / сост. С. А. Борисова ; Рук. авт. кол. В.В. Масленников. – Электрон. дан. – М. : МЦПОР, 2005.
61. Офісний менеджмент [Текст] : навч. посібник / Л. І. Скібіцька, В. І. Щелкунов, Т. В. Сівашенко, Ю. М. Чичкан-Хліповка. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 616 с.
62. Павлішина, Н.М. Персонал - основний рушійний механізм інноваційної діяльності малого підприємства [Текст] / Н.М. Павлішина // Держава та регіони : журнал. – 2008. – №3. – С.184-187.
63. Пашутин, С. Персонал на предприятиях - банкротах, или стратегия выживания + [Електрон. ресурс] / С. Пашутин // Управление персоналом. – 2005. – №20. – С.48-51.
64. Петренко, А. Информационно-психологическая безопасность и персонал [Текст] / А. Петренко // Мир безопасности. – 2008. – №3. – С.76-81.
65. Петров, М.И. Безопасность и персонал / М.И. Петров // Управление персоналом. – 2006. – №1. – С.4-238.
66. Петрова, І. Л. Стратегічне управління розвитком персоналу [Текст] / І. Л. Петрова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки". – 2013. – № 5 (50). – С. 128-132.
67. Полевая, М. Качественный персонал - не роскошь [Текст] : проблемы подготовки специалистов для столичной индустрии туризма / М. Полевая // Управление персоналом. – 2012. – №4. – С.42-45.

68. Резніченко, Н. Колектив внутрішнього згоряння : Як вберегти персонал компанії від морального і фізичного виснаження / Н. Резніченко // *Контракти*. – 2006. – №20. – С.32-38.
69. Рысакова, Г.В. Вовлекайте персонал в проекты + [Електрон. ресурс] / Г.В. Рысакова // *Управление персоналом*. – 2005. – №13. – С.37-39.
70. Сардак, О. В. Застосування прайсу компетенцій у системі персонал-маркетингу підприємств [Текст] + [Електронний ресурс] / О. В. Сардак // *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки*. – 2012. – №4. – С.123-128.
71. Сардак, О. В. Інтегрований підхід до визначення змісту персонал-маркетингу підприємств [Текст] / О. В. Сардак // *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки*. – 2013. – №3. – С.138–143.
72. Сардак, О. В. Сегментування ринку праці в системі управління персонал-маркетингом підприємств [Текст] / О. В. Сардак // *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки*. – 2014. – № 3. – С. 138–147.
73. Седенко, О. Банковский персонал: особенности развития кадровой политики в Саратовской области / О. Седенко // *Деньги и кредит*. – 2005. – №8. – С.64-74.
74. Сергеева, О. Кейтеринговая компания: фокус на персонал [Текст] / О. Сергеева // *Отельер & Ресторатор*. – 2013. – № 3. – С. 74–77 .
75. Сергиенко, Н. Радость перемен : персонал организации / Н. Сергиенко // *Компьютер*. – 04/2004. – №11. – С.20-21.
76. Сидоркина, С. Применение технологий ассесмент-центра при оценке эффективности вложений в персонал / С. Сидоркина // *Управление персоналом*. – 2007. – №12. – С.35-38.
77. Симоненко, С. Ціна менеджера + [Електрон. ресурс] : Персонал / С. Симоненко // *Галицькі контракти*. – 26/04/2004. – №17. – С.52-53.
78. Сідун, В.А. Персонал підприємства / В.А. Сідун // *Економіка підприємства : Навч. посібник* / В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – С.215-273.
79. Ситник, Н.І. Управління персоналом [Текст] : навч. посібник / Н.І. Ситник . – К. : Інкос, 2009 . – 472 с.
80. Слинков, В.Н. Персонал и его менеджмент [Текст] : практ. рекомендации / В.Н. Слинков. – К. : КНТ, 2007. – 476 с.
81. Соколова, Е. А. Внедрение системы оценки в организации: как подготовить персонал [Текст] / Е. А. Соколова // *Управление развитием персонала*. – 2007. – №2. – С.164-171.
82. Стариков, І. Оптимізація витрат на персонал [Текст] / І. Стариков // *Праця і закон*. – 2013. – № 10. – С. 43-46.
83. Степаненко, Д. Персонал для отеля [Текст] + [Електрон. ресурс] / Д. Степаненко // *Менеджер по персоналу : Журнал*. – 2008. – №8. – С.34-37.
84. Степанова, Л. В. Управління розвитком персоналу [Текст] : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу / Л. В. Степанова. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 151 с.
85. Струк, О. Криза жанру [Текст] : Український бізнес виявився не готовим до роботи в умовах стагнації. Більшість компаній діють за стандартною антикризовою програмою : скорочують персонал, витрати на маркетинг та урізають зарплати / О. Струк // *Контракти*. – 2008. – №44. – С.40-43.
86. Сухнацкая, Т. Как мотивировать персонал разных категорий : Применение ABC-анализа по отношению к человеческому ресурсу / Т. Сухнацкая // *БИЗНЕС.Налоги.Финансы. Промышленность.Торговля*. – 19/01/2004. – №3. – С.54-55.
87. Тарнавська, Н. Інноваційне управління розвитком персоналу як основним джерелом конкурентних переваг [Текст] + [Електронний ресурс] / Н. Тарнавська // *Україна: аспекти праці*. – 2012. – №7. – С.36-43.

88. Терентьева, Е. Екатерина Терентьева: "Инвестируйте в персонал и предлагайте нестандартные услуги" [Текст] / Е. Терентьева ; беседу вел А. Чорный // Академия гостеприимства. – 2013. – №3. – С. 35 – 39.
89. Тимчасовий персонал та гнучка система працевлаштування [Текст] // Праця і закон. – 2013. – №10. – С. 29 – 33.
90. Трудове законодавство про персонал // Менеджмент персоналу + [Електрон. ресурс] : Навчально-практичний посібник / М.І. Мурашко. – К. : Знання, 2002. – С.116-213.
91. Управління персоналом у XXI столітті: кадрова політика, мотивація, оплата праці [Текст] : монографія / Т.А. Костишина, О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, [та ін.] . – Полтава : Полтавський літератор, 2010 . – 498 с.
92. Управління персоналом : Навч. посібник / М.Д. Виноградський, С.В. Беляєва, А.М. Виноградська, О.М. Шканова . – К. : Центр навчальної літератури, 2006 . – 504 с.
93. Управление персоналом [Текст] / пер. с англ. А. Сатунин ; ред. И. Толстикова . – 2-е изд . – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008 . – 272 с. – (Классика Harvard Business Review)
94. Управление персоналом [Текст] : энциклопедия / под ред. А.Я. Кибанов . – М. : ИНФРА-М, 2009 . – 554 с.
95. Управление персоналом [Електрон. ресурс] : Учебник / под ред. Т.Ю. Базаров, Б.Л. Еремин . – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ, 2002 (; М.) . – 560 с. Способ доступа: электрон. чит. зал ПУСКУ .
96. Финеган, Н. Кадровые тренды [Текст] : [персонал в индустрии гостеприимства] / Н. Финеган // Общепит: бизнес и искусство. – 2014. – № 9. – С. 51–53.
97. Фролова, Л. В. Обґрунтування стратегії управління інтелектуальним потенціалом торговельних підприємств / Л. В. Фролова, Т. І. Носова // Економіка та держава. – 2015. – № 6. – С. 43–49.
98. Хохлова, Т.П. TEAM-BUILDING как основа современных персонал - технологий: Командообразование / Т.П. Хохлова // Управление персоналом. – 02/2005. – №1-2. – С.72-74.
99. Шаповал, М.І.Персонал у системі управління якістю / М.І. Шаповал // Менеджмент якості : Підручник / М.І. Шаповал. – К. : Знання, 2003. – С.280-292.
100. Шимановська-Діанич, Л. М. Концептуальні засади вдосконалення системи управління розвитком персоналу організацій споживчої кооперації України [Текст] / Л. М. Шимановська-Діанич // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки". – 2013. – № 4 (49), ч. 2. – С. 184-188.
101. Шимановська-Діанич, Л. М. Концепція людського розвитку як основа формування концепції управління розвитком персоналу підприємств та організацій споживчої кооперації України [Текст] / Л. М. Шимановська-Діанич // Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти [Текст]. Ч. 2 + [Електронний ресурс] : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., 13-14 трав. 2012 р. / редколегія О. О. Нестуля, Л. Г. Войнаш, І. А. Маркіна. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2012. – С.201-203.
102. Шимановська-Діанич, Л. М. Проектно-орієнтований підхід до управління розвитком персоналу [Текст] / Л. М. Шимановська-Діанич // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України: Серія : Економічні науки. – 2012. – №4(43) Ч. 1. – С.120-125.
103. Шимановська-Діанич, Л. М. Управління розвитком персоналу організацій споживчої кооперації [Текст] : дис ... д-ра екон. наук : 08.00.04 / Л. М. Шимановська-Діанич, Вищ. навч. закл. Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі" (ПУЕТ). – Полтава, 2014. – 445 с.
104. Шимановська-Діанич, Л. М.Управління розвитком персоналу організації: теорія і практика [Текст] : монографія / Л. М. Шимановська-Діанич. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 462 с.

105. Ядранський, Д. Персонал як об'єкт системного обліку [Текст] / Д. Ядранський // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 6. – С. 47-51.